

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

ПП «ФАБ – КОНСАЛТИНГ»

**Матеріали IV науково-практичної конференції
(у заочній формі)**

**«ПРОБЛЕМИ МАЛОГО
ТА СЕРЕДНЬОГО
АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ»**

Київ – 2012

УДК 631.162

Редакційна колегія: Р.П. Саблук (голова), Ю.О. Лупенко,
П.Т. Саблук, М.Я. Дем'яненко,
О.О. Непочатенко, Ю.О. Нестерчук,
Б.С. Гузар, В.В. Сидоренко.

Рецензенти: П.А. Стецюк, доктор економічних наук, професор;
М.Ю. Коденська, доктор економічних наук, професор,

У матеріалах конференції зроблений науковий аналіз та надані практичні рекомендації щодо проблем малого та середнього бізнесу в аграрному секторі економіки.

Розраховано на фахівців державних, наукових, освітніх, підприємницьких організацій та на широке коло зацікавлених читачів.

Відповідальність за науковий рівень, достовірність результатів, статистичних даних та обґрунтованість висновків несуть автори опублікованих матеріалів.

© ПП "ФАБ-Консалтинг", 2012

лення і підтримання соціального порозуміння між різними верствами суспільства, а також допомога у розв'язанні гострих питань мирним шляхом.

Одним з основних елементів інфраструктури, є нормативно-правове забезпечення. Нормативно-правові основи формування сучасної політики зайнятості в країні ґрунтуються на принципах рівних можливостей для всіх громадян, незалежно від походження, соціального й майнового стану, раси та національної приналежності, статі, віку, політичних переконань, ставлення до релігії та т. ін. В Україні діє ряд законодавчих актів, на підставі яких держава намагається створити сприятливе середовище для ефективного функціонування ринку праці.

Отже, повноцінне функціонування ринку праці підприємств харчової промисловості можливе за умов розвиненої інфраструктури. Вона формує ряд елементів, до яких належать держава та нормативно-правове забезпечення.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про зайнятість населення” // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 14. – С. 170.
2. Качан Л. Нові технології гарантують безробітним і роботодавцям нову якість послуг / Л. Качан // Праця і зарплата. – 2002. – № 12 (304). – С. 1.
3. Петюх В. М. Ринок праці: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 1999. – 288 с.

УДК 664.1

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

О.О. Томілін, докторант

Полтавська філія Європейського університету

Україну в усьому світі традиційно відносили до цукрових держав. Для розвитку буряківництва та для виробництва цукру в Україні є всі для цього сприятливі як ґрунтово-кліматичні, так і

економічні умови. Вирощування цієї технічної культури в Україні розпочалося ще на початку XIX століття. На сьогоднішній день ця галузь зазнала значної руйнації. Слід акцентувати увагу на тому, що цукрові буряки завжди були і залишаються економічно вигідною і привабливою технічною культурою. Але, нажаль, ситуація по виробництву цукрових буряків та реалізації цукру змінюється надзвичайно швидко. Тому виробники цього цінного продукту не втрачають надію на стабілізацію бурякоцукрового виробництва. Криза початку 1990-х років, охопивши всі галузі агропромислового комплексу, особливо відчутно позначилась на цукробуряковому виробництві і призвела до глибокого занепаду буряківництва як провідної рослинницької галузі та руйнування матеріально-ресурсного потенціалу цукрової промисловості. Однак українські цукрові заводи, внаслідок скорочення посівних площ та падіння врожайності, хоч і знижували обсяги виробництва цукру, проте ще трималися на ринку.

Така ситуація тривала до 1996 року. Потім Росія, що була основним споживачем нашого білого золота, ввела проти нього високе ввізне мито – 40% вартості і Україна не змогла заповнювати навіть невеликі експортні квоти на цукор. Цукрозаводи відчули серйозні проблеми: гостро забракло обігових коштів, переробка сировини почала проводитися виключно за давальницькими схемами, тобто обходитися без грошей. Аграрії з року в рік скорочують посіви цукрового буряку. Так, площі посівів скоротилися з 1605 тис. га у 1990 р. до 747 тис. га у 2000 р. та 327,6 тис. га у 2009 році через низьку рентабельність його виробництва [2].

Цукровий буряк є основною сировинною базою вітчизняних цукрових заводів України. Значення цукрових буряків не обмежується лише виробництвом з них цукру, який широко використовується у підприємствах харчової промисловості. В процесі заводської переробки буряків одержують жом і мелясу. Жом застосовують для згодовування тваринам, а також виробництва пектинового клею, що використовується у текстильному виробництві. Мелясу широко використовують при виготовленні комбікормів, вона є сировиною для виготовлення спирту, гліцерину, харчових дріжджів для хлібопекарської промисловості, молочної та лимонної кислот [5, с. 54].

Проблеми та перспективи розвитку цукрової галузі в ринкових умовах господарювання висвітлені в наукових працях: Андрійчука В. Г., Богатиренка О. С., Бойко В. І., Білаш В. П., Білика Ю. Д., Борщевського П. П., Бондар В. С., Галушко В. П., Гайдучького П. І., Гальчинського А. С., Дем'яненка М. Я., Гайдучького П. І., Гальчинського А. С., Зайця О. С., Іманса Є. В., Коваленка Ю. С., Коденської М. Ю., Кваші С. М., Пиркіна В. І., Роїка М. В., Шпичака О. М., Юрчишина В. В. та інших, які запропонували теоретико-методологічні принципи переходу від централізованої планової економіки до ринкової, організації виробництва і реалізації продукції як цукрових буряків, так і цукру [4, с. 11]. На думку М.Ю. Коденської, стабільність соціально-економічного виробництва може бути досягнута лише шляхом застосування комбінованої моделі залучення інвестицій, мобілізації внутрішніх джерел кожного регіону: трансформувати в інвестиції прибутки підприємств, створити доступний для товаровиробників ринок інвестиційних ресурсів, стимулювати залучення в інвестиційний процес заощаджень населення, удосконалювати нормативно-правове поле і його прозорість для товаровиробників, вітчизняних та іноземних інвесторів [3, с. 31]. Згідно статистичних даних за 2010 рік всього сім областей України можна віднести до суто бурякосійних: Полтавську, Вінницьку, Тернопільську, Хмельницьку, Київську, Сумську та Харківську. Незважаючи на певний ріст урожайності цукрових буряків та збільшення посівних площ у звітному 2010 році, буряківництво України знаходиться у стані занепаду. І на це є низка об'єктивних та суб'єктивних причин, серед яких необхідно виділити основні:

- загальна економічна криза і послаблення ролі держави у розвитку цукробурякового виробництва;
- втрата економічної зацікавленості виробників у вирощуванні цукросировини;
- недосконалість механізмів економічного регулювання виробництва;
- незавершеність і недосконалість приватизаційних процесів у цукровій галузі;
- порушення цінового паритету;
- нерозвиненість ринкових відносин у сфері виробництва, переробки і реалізації цукру;

– інтервенція на український ринок цукру з тростини та цукровмісних продуктів;

– повна відсутність інвестицій у галузь, її непривабливість для вітчизняних і зарубіжних стратегічних інвесторів;

– відсутність чіткого законодавства та правових основ організації виробництва та регулювання ринку цукру;

– різке скорочення матеріально-технічного забезпечення бурякозасівних господарств і цукрових заводів [1].

Наші дослідження свідчать, що розв'язання вищенаведених проблем бурякоцукрової галузі можливе при реалізації наступних комплексних заходів:

– дотримання вимог технології по виробництву цукрових буряків від основного обробітку ґрунту до збирання;

– ефективне внесення мінеральних і органічних добрив;

– упорядкування структури посівних площ та сівозмін.

Враховуючи цінову політику як на цукровий буряк, так і безпосередньо на цукор, можна констатувати, що цукровий буряк сьогодні рентабельний майже у 90% товаровиробників.

Список використаних джерел

1. Виробництво цукру в Україні: проблеми і перспективи конкурентноздатності даної галузі // Сахар Цукор Агробизнес. – Режим доступу : <http://www.mht>

2. Інтернет сторінка Аграрний сектор України: <http://agroua.net>

3. Коденська М.Ю. //Матеріали III науково-практичної конференції (у заочній формі) “Фінанси підприємств в аграрному секторі економіки”. – Київ. – 2012. – С.23–31.

4. Маслак О.І. Чинники диверсифікацій інноваційних процесів у розвитку цукробурякового комплексу в Україні // Економіка АПК. – 2007. – № 10. – С. 11–16.

5. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку: монографія / П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська, В.І. Власов та ін.: за ред. акад. П.Т. Саблука, проф. М.Ю. Коденської. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 390 с.

І.С. Чухно ЗВІТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	27
Тема 2. Державна фінансова підтримка підприємств агробізнесу	32
М.Д. Гилка ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	32
Ю.С. Дронь ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВАПНУВАННЯ КИСЛИХ ҐРУНТІВ	37
В.В. Ільчук СТАН КАРТОПЛЕПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ	39
М.М. Кропивко ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ ТА ЇХ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ.....	41
Т. П. Панюк ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	44
О.О. Томілін ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	46
Тема 3. Управління фінансами підприємств агробізнесу	50
Ю.В. Кернасюк ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ АГРОБІЗНЕСУ НА ОСНОВІ АДАПТИВНО-ЕКСПЕРТНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	50
М.І. Кісіль ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНОК ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	52

Наукове видання

**Матеріали IV науково-практичної конференції
(у заочній формі)**

**«ПРОБЛЕМИ МАЛОГО
ТА СЕРЕДНЬОГО
АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ»**

Редактор *О.В. Кравчук, І.С. Чухно*

Технічний редактор *А.М. Артеменко*

Комп'ютерна верстка *А.В. Ващенко*

Підп. до друку 05.12.2012. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 3,63. Обл.-вид. арк. 5,5. Тираж 50 пр. Зам. 179.

Видання та друк – Національний науковий центр
“Інститут аграрної економіки”

03680, м. Київ, вул. Героїв оборони, 10
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2065 від 18.01.2005 р.